

קונטרס בוצינא דנהורא

ספורים נפלאים ושיחות קודש
אודות הרב הקדוש
הרב רבי ברוך מומעז'בוז' זכותו יגן עלינו

וקצת ספורים אודות הקשר והשיכות
עם בן אחותו מרת פינא הנביאה' הלא הוא
הרב הקדוש מוהר"ן מברסלב זכותו יגן עלינו

לרגל יומא דהלוילא - ח"י פסליו

כפי שנמסרו על ידי
הרב החסיד רבי לוי יצחק בענדער ז"ל

מלקט מתוך סדרת הספרים
שיח שרפי קודש

יצא לאור על ידי אגדת "משך הנחל"
להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זיע"א

הפצת קונטרסים בנדבת החפץ בעילום שמו לברכת שפע ישועה ברכה והצלחה הוא וב"ב
בזכות הרב רבי ברוך בהרה"ק רבי יחיאל חתן הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

זכרון עולם בהיכל ה'

לעדי עד יוחק בספר החסיד המופלא והמופלאג במעשיו ומידותיו, הוא הגבר הקים עולה של הדפסת ספרי רבינו ומסר נפשו כל ימיו להשקות ולהרוות צמאונם של ישראל מאוצרותיו של רבינו הקדוש הנגמ"ח במחשבה דיבור ומעשה כתב הדפים והפיץ אלפים ורבבות ספרי קודש מתורת רביה"ק ותלמידיו

הרה"ח רבי **אברהם נחמן שמחה**

ב"ד אלעזר **זויצהנדלר** זצ"ל

מייסד אגודת "משך הנחל" להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זצ"ל
נלב"ע ביום כ"ד אדר ב' תשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס בארץ ישראל על גייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת ח"ו - Printed In E. israel

בתי כנסיות, ישיבות, ספריות, בתי כלא וכדו' המעוניינים לקבל חינם את ספרי מוהר"ן מברסלב זצ"ל יפנו במכתב בקשה בדואר לכתובת דלהלן.
ממ"כ ניתנת אפשרות להנציח בספרים שמות יקיריכם שחלם לעולם

בדבר פרטים נא לפנות אגודת משך הנחל ת.ד. 5719 ירושלים 91056
טלפון 02-627-3120 פקס 02-626-2579
לתרומות קודש עבור הדפסת ספרי רבינו"ל ניתן להפקיד בבנק הדואר מס' חשבון 7-4-37621

copyright

שיח שרפי קודש - תש"פ

כל הזכויות שמורות הן על פי דין תורה והן להבדיל עפ"י החוק הבינלאומי, ואנו אוסרים בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה, תרגום, איכסון במחשב, וכל כיוצא בלי רשות מפורשת בכתב מהמלכה"ד, ואין הספר נמכר אלא על מנת הנ"ל וכן שלא יעשה בו שימוש שלא כדין, ושארית ישראל לא יעשו עוולה

בוצינא דנהורא

[מרת פיגא, אם הרב הקדוש מוהר"ן מברסלב] היתה צדקת בעלת רוח-הקדש, וכל הצדיקים היו מחזיקים אותה לבעלת רוח-הקדש ולבעלת השגה גדולה, ובפרט אחיה הצדיקים המפורסמים, הינו הרב הקדוש מסדלקיב, והרב הקדוש מורנו רבי ברוך ז"ל, כלם החזיקו אותה כאחת מן הנביאות:

(חיי מוהר"ן סימן קיד)

חלק א'

ו

שמחת הברית של רבנו התקימה כאמור ב'שבת הגדול', ונכחו בה דודיו האחים הקדושים בעל ה'דגל מחנה אפרים' והרב הקדוש רבי ברוך ממעז'בוז'. אחרי הברית נגש הרב רבי ברוך אל אחותו הצדקת מרת פיגא לברכה פנהוג, תוך שהוא מאחל לה: "פיגא'לע, גאט זאל דיר העלפן דו זאלסט אים מגדל זיין לתורה לחפה ולמעשים טובים!" - "פיגא'לע, ה' יעזר לך שתזכי לגדלו לתורה לחפה ולמעשים טובים!". נענתה מרת פיגא ואמרה: "ברוך'לע, וואונטש אים צו אז

מֵעַן זָאל אויף אים נישט קריגן! - "ברוך לַע, הוֹסֵף נָא לְבָרְךָ אֶת הָרֶךְ הַנְּמוּל שְׁלֵא יַחֲלֶקוּ עֲלָיו!"^י; אַף הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ הָטָה בְּיָדוֹ הַקְּדוּשָׁה וְאָמַר: "טע - דָּאס איז פֿאַרפֿאַלן; דָּאס מוז זיין, קריגן מוז מֵעַן אויף אים!" - "זֶה אָבוּד; הַדְּבָר חַיֵּב לְהִיּוֹת, מְכַרְחִים לְחֶלֶק עֲלָיו!"^י:

(רבי לוי יצחק שמע שיחה זו מרבי יעקב יוסף ליובארוסקע,

ששמעה מאביו רבי נחמן חיה'לעס נכד רבינו)

סו

א. בְּשֵׁנַת תַּקס"ב בְּקִיץ, קִדְּם שְׂיָצָא מִזְּלֵאֲטִיפֵאלִיעַ לְבִרְסֵלֵב, הָיָה בְּאוֹתוֹ הַקִּיץ בְּבִאֲרֵדִיטְשׁוּב עִם אָבִיו הָרַבִּי הַחֲסִיד הַהוֹתִיק הַמְּפָרָסִם מוֹרְנוֹ הָרַב רַבִּי שְׂמֻחָה ז"ל וְכוּ'; אַחַר כֵּן כְּשָׁפָא רַבְּנוֹ ז"ל מִבִּאֲרֵדִיטְשׁוּב נִסַּע לְטוֹלְטְשִׁינְיָה לְשִׁבּוֹת שָׁם אֶצֶל דּוֹדוֹ הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעַזְבוֹז' ז"ל:

ב. וּבְאוֹתָהּ שִׁבְתָּ שְׂשָׂהָה רַבְּנוֹ אֶצֶל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ ז"ל שְׁבַת שָׁם גַּם אַבְרָךְ אַחַד, וְרַבְּנוֹ הָיָה חָפֵץ מְאֹד לְמִשְׁכּוֹ וּלְקָרְבוֹ, אַף

ג. כי היא היתה בעלת רוח הקודש, ואחיה הצדיקים היו מכנים אותה בשם 'פִּיגַא'לֶע דִּי נְבִיאָה'טע' (פיגא הנביאה). (רל"י). [היינו שידעה כי כשיגדל רבינו תהיה עליו מחלוקת].

ג. 'טע' הוא ביטוי באוקראינה, כאומר שהדבר אבוד. (רל"י).

ד. ובטעם העניין ראה בארוכה לקמן סימן תקמ"ט המעשה מרבי מעכצ'י, שאמר הרב רבי ברוך הנ"ל לנכדו רבי מעכצ'ע אודות רבינו: "ס'איז אַזאַ מִין הוֹיכֶע נְשָׂמָה, אַז עַר קֶען אִין דְּעַר וְוַעֲלֵט נִישְׁט זײַן סײַדן אַז מֵעַן זָאל אויף אים קריגן; אַז מֵעַן רַעֲדֵט אויף אים - קֶען עַר זײַן אִין דְּעַר וְוַעֲלֵט" - "יש לרבינו נשמה גבוהה כזו שלא יכולה להתקיים בעולם מבלי שיחלקו עליה; כשידברו ויחלקו עליו - אזי יכול הוא להתקיים בעולם". (רל"י).

ה. כי הנהגת הרבנות של הרב רבי ברוך היתה גם במעז'בוז' וגם בטולטשין, והיה לו בית דירה בשני מקומות אלו, ובעת שנכנס רבינו ז"ל לדור בברסלב התגורר הרב רבי ברוך בעיר טולטשין. (רל"י).

ו. אחיה של מרת פיגא אם רבינו ז"ל.

הָאֲבָרְךָ הֵנ"ל הַקְּשָׁה עֲרַפּוּ וְלֹא שָׂת לְבוּ לְזֹאת, וְאַחַר כֵּן הָיָה אִף מִתְּפָאֵר
בְּפָנֵי אַנְשֵׁי לְאֹמֵר עַל רַבְּנֵינוּ: "עַר הָאֵט מִיר גְּעוּוֹאֲלֵט צוּצִיעֵן צוּ זִיף" -
"הוּא הָיָה חֲפִץ לְמַשְׁכְּנֵי אֱלֹיו":

ג. אַז בְּקֵשׁ רַבְּנֵינוּ מְדוּדוּ הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ שְׂיִבְחָתָא לְמַעַנֵּנוּ מְקוּם מְנוּחָה
בְּאִיזוּ עִיר מְסַבִּיבוֹתֵינוּ, וְאָמַר לוֹ רַבִּי בְּרוּךְ שְׂשֵׁשׁ לוֹ סְמוּךְ
לְטוֹלְטִישֵׁין עִיר בְּרַסְלָב לְמַעַנֵּנוּ; וְכָתַב תְּכַף לְבְרַסְלָב שְׂיִבּוֹאוּ לְטוֹלְטִישֵׁין
אֵיזָה נְכַבְּדִים אוֹדוֹת זֶה. וְאָכֵן בָּאוּ לְטוֹלְטִישֵׁין שְׁלֹשָׁה מַעֲשִׂירֵי בְּרַסְלָב
וְנְכַבְּדִיהָ, הֲלֹא הֵם רַבִּי מֹשֶׁה הָעֲנִייעֵ'ס, וּמֹשֶׁה חִינְקֵעֵ'ס, וְרַבִּי מְרֻדְכֵי
רוֹטְנֵהִיז; וְדַבֵּר עִמָּם הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ שְׂשֵׁסְפִקוּ לְרַבְּנֵינוּ סִף רַעַנְדֵּל אַחַד מְדִי
שְׁבוּעַ עֲבוּר פְּרִנְסָתוֹ, וְסִף שְׁלֹשָׁה רַעַנְדֵּל לְמַפְרַעַ עֲבוּר הוּצָאוֹת הָעֲבֵרָת
הַדִּירָה וְכִיּוּצָא מֵהָעִיר זְלֹאֲטִיפֵאלִיעַ לְבְרַסְלָב, וְהִסְפִּימוּ לָזֶה:

ד. אַחַר כֵּן הָלְכוּ הַגְּבִירִים אֶל רַבְּנֵינוּ לְקַבֵּל פְּנֵינוּ, וְאָמַר לָהֶם רַבְּנֵינוּ
שְׂאִינוּ מְרַצָּה מֵהֵנ"ל, וּבְקֵשׁ מֵהֶם לְהַכְפִּיל וּלְקַבֵּל דּוּקָא שְׁנֵי
רַעַנְדֵּל לְכָל שְׁבוּעַ וְשִׁשָּׁה רַעַנְדֵּלֵאָף עַל הַהוּצָאוֹת לְמַפְרַעַ, וְגַם שְׂיֵהִיָּה
בְּאִפְּן שְׁהַנְּכַבְּדִים הֵנ"ל יַחֲיִבוּ אֶת עַצְמָם עַל כֵּן בְּכַתְבֵּי. וְחָרָה לְנְכַבְּדִים
עַל זֶה, כִּי אִף גַּם הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ לֹא קִבֵּל סְכוּם פְּזָה, וְאָמְרוּ לְרַבְּנֵינוּ
שֶׁהֵם מְסַכִּימִים לְגַמֵּר תְּכַף אֶת הָעֲנִיָּן בְּסְכוּם אֲשֶׁר דָּרַשׁ מֵהֶם הָרַב רַבִּי
בְּרוּךְ, אִךְ עַל בְּקֵשְׁתוֹ וְדִרְיִשְׁתוֹ שְׁלוֹ - מְכַרְחִים הֵם לְשָׂאֵל עַל כֵּן
מֵאַנְשֵׁי הָעִיר; וְאָכֵן הָלְכוּ וְשָׂאֵלוּ, וְחָזְרוּ עִם תְּשׁוּבַת אַנְשֵׁי הָעִיר שֶׁהֵם
מְסַכִּימִים לְדִרְיִשֵׁת רַבְּנֵינוּ:

ז. וראה ב'חיי מוהר"ן' סימן קי"ב שכבר בהיותו במעדוועדיווקע נתקבצו אנשי כפרים ליתן לרבינו מעמד של רענדל אחד בכל שבוע.

ה. גם התנה אז רבנו תנאי עם העשירים הנ"ל שֶהָרַב רַבִּי אֶהְרֵן תִּלְמִידוֹ יבוא עמו גם פֶּן לְכַהֵן שָׁם פָּרַב הָעִירִי, כִּי בְּלֹא זֶה אֵינוֹ יִכּוֹל לְהַפְנִס לְבִרְסֻלָּב; וְאָמַר לָהֶם: "אִיךָ הָאֵב בְּאַנוּצָט זְכוּת אָבוֹת אַרְיִסְנַעְמָעַן רַבִּי אֶהְרֵן יֵעֵן זֶאל זֵיין אַ רַב אֵין בְּרִסְלָב" - "הַשְּׂתַמְשְׁתִּי בְּזְכוּת אָבוֹתֵי כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת רַבִּי אֶהְרֵן (וְלִהְבִּיא) שְׂיִהְיֶה רַב בְּעִיר בְּרִסְלָב". נֶעֱנֶוּ הָעֲשִׂירִים וְאָמְרוּ לְרַבְּנוּ: "מָעַן רַעְדָּט דָּאךְ דָּאֲרַטֵן אֵייעֶר פֶּעֶטְעֶרִס אַ רַב!" - "הָרִי מְדַבְּרִים וּמְכִינִים כְּעַת שָׁם בְּבִרְסֻלָּב אֶת מַעֲמַד הָרַבָּנוֹת לְאַחַד הַגְּדוֹלִים מֵאַנְשֵׁי דְיִדְכֶם הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעַזְבוֹ!" נֶעֱנֶה פִּנְגָּדָם רַבְּנוּ וְאָמַר: "דָּאס אִיז מִיין פֶּעֶטְעֶרִס כְּשֶׁרֵעֵר רַב; אִיךָ ווִיל מִיין כְּשֶׁרֵעֵר רַב!" - "זֶהוּ הָרַב הַפֶּשֶׁר שֶׁל דְּוִדִּי רַבִּי בְּרוּךְ; רוּצָה אָנִי אֶת הָרַב הַפֶּשֶׁר שְׁלִי!"

כָּלֵל הַדְּבָר, שְׂאָף עַל פִּי שֶהָרַב רַבִּי בְּרוּךְ ז"ל הוּא שֶהַשְּׂתַדֵּל כְּאָמֹר עֵבֹר רַבְּנוּ אֶצֶל גְּבִירֵי הָעִיר בְּרִסְלָב, וְאוֹתוֹ רַב הַמְּדַבֵּר הָיָה מֵאַנְשֵׁי שֶׁל רַבִּי בְּרוּךְ - בְּכֹל זֹאת לֹא הִסְפִּים רַבְּנוּ לְכַהֵן כְּרַבִּי בְּבִרְסֻלָּב אִם לֹא שֶהָרַב רַבִּי אֶהְרֵן יִהְיֶה הָרַב דְּשָׁם; וְלֹא

ח. רבי אהרן שימש אז כבר כרב בעיירה קטנה [קארסין]. (רל"י).

ט. ראה עוד להלן בערכו של רבי אהרן בעניין התמנותו לרב ואב"ד ק"ק ברסלב: רבנו ז"ל אמר על רבי אהרן: "אִיךָ הָאֵב אִים גְּעֵגְעָן אַ בְּרוּר הַמְּדַמָּה אֵין פֶּסְקֵעֵנֶן שַׁלּוֹת" - "נתתי לו בירור המדמה בפסיקת שאלות". ומחמת כן ציוה מוהרנ"ת לאנשי ביתו, שכשיזדמן להם איזו שאלה בתוך ביתו, יראו ויציעו לפניו קודם את השאלה אך אחר כך ילכו לשאול לרבי אהרן הרב. ומקובל שעל הרב רבי אהרן יכּוּין רבנו בעת אומרו את המבואר בליקוטי קמא סימן נד בסופו ד"ה 'כלל הענין' עין שם, כי רבנו הקדוש ידע והכיר בגדולת ערכו של הרב רבי אהרן, שיכול ליתן ל'יהודי' כמוהו 'בירור המדמה' (דְּעַר רַבִּי הָאֵט גְּעוּוּאֹסֵט וְעוֹר רַבִּי אֶהְרֵן אִיז, אַז דְּעַר 'אִיד' קַעַן עַר גְּעָבֵן אַ בְּרוּר הַמְּדַמָּה!).

י. ראה 'צוואת הרב מטשעהרין': "אָבִי אָבִי ז"ל הוּא הָרַב רַבִּי אֶהְרֵן ז"ל, נִתְּמַנָּה לְרֵאשׁ אֵב בֵּית דִּין בְּבִרְסֻלָּב בְּרִצּוֹן וּבִפְקוּדַת רַבְּנוּ ז"ל אֹר הָאוֹרוֹת וְכו' הוּא רַבְּנוּ הָרַב נַחְמָן זְכַר צְדִיק

הוֹעִיל לְעֲשִׂירִים הַנִּלְ דָּבָר, וַיֵּצֵא רַבְנֵנוּ יַחַד עִם הָרַב רַבִּי אֶהְרֹן
לְגוֹר בְּעִיר בְּרַסְלָבִי:

עָה

ה'מְגִידוֹת' שֶׁל הָרַב רַבִּי בְרוּךְ מְמַעַז'בוֹז' הֵיטָה גַם בְּמַעַז'בוֹז' וְגַם
בְּטוּלְטְשִׁין, וְהָיָה לוֹ בֵּית דִּינָה בְּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת אֵלוֹ, וְהָיָה
שׁוֹהָה כְּמִשְׁךָ חֹדֶשׁ בְּטוּלְטְשִׁין וּכְחֹדֶשׁ בְּמַעַז'בוֹז'; וּבְעֵת שְׁנִכְנַס רַבְנֵנוּ ז"ל
לְדוֹר בְּבְרַסְלָב, דָּר אֶז הָרַב רַבִּי בְרוּךְ בְּעִיר טוּלְטְשִׁין:

תְּקוּמָה

הַנְּהַגַת הַרְבֵּנוֹת שֶׁל הָרַב רַבִּי בְרוּךְ הֵיטָה גַם בְּמַעַז'בוֹז' וְגַם
בְּטוּלְטְשִׁין, וְהָיָה לוֹ בֵּית דִּינָה בְּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת אֵלוֹ; וְלֹא הָיוּ
לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת:

וקדוש לברכה מברסלב, בעל המחבר ספר לקוטי מוהר"ן הקדוש ושאר ספרים קדושים הרבה כמפורסם. ורבנו זצ"ל היה לו השתדלות גדול בענין זה של התמנות הרבנות של אבי אבי ז"ל בברסלב. ויש בענין זה כמה סיפורים נפלאים הרבה ואין כאן מקומו".

כ. ראה עוד להלן חלק ב' סימן ס"ח; וראה עוד לקמן בסימן ר"ג אות א' שגם כשיצא רבינו מברסלב לעיר אומאן, יצא עימו הרב רבי אהרן.

ל. 'מגידות' פירושה שכל ענייני היהדות שבעיר, כ'רבנות' 'שחיטה' 'כשרות' וכל כיוצא בזה, היו נחתכים על פיו; וראה בליקוטי קמא סימן רל"ז: "רח"ש המגיע להרב"; ו'בתולדות יעקב יוסף' פרשת כי תצא: "רחש' ראשי תיבות ר'בנים ח'זנים ש'משים, אשר פרנסתן באה להם מאנשי הקהל ויחידי סגולה וכו'".

מ. ועיין ב'חיי מוהר"ן' סימן קט"ו: "פעם אחת אמר [רבינו] של הרב הקדוש דודו רבי ברוך ז"ל: 'דודי רצה לישב בברסלב - ולא נתיישב שם; ואני יושב בברסלב!' ש' דְעַר פֶּעֶטֶר הָאֵט גְּעוּאֵלֵט זִיין - און ער איז נישט אריין; וכן מפורסמים עוד בין אנשי שלומנו דיבורים הרבה בעניין ישיבת ברסלב". (רל"י).

נ. ראה לעיל סימן תע"ט.

❁ תקומח ❁

מְסַפְּרִים שְׁכַשְׁדָּבָר פַּעַם רַבְּנוּ מְגַדְּלָתוֹ שֶׁל דּוּדוּ הָרַב הַקְּדוּשׁ רַבֵּי בְּרוּךְ מִמְּעַז'בוֹז', אָמַר: "לְהִסְתַּכַּל בְּהַפְּאֵנְטָאפֶל (מְנַעֲלִיו) שֶׁל רַבֵּי בְּרוּךְ - הוּא סְגָלָה לְשִׁמְרֵת הַבְּרִית": *

❁ תקמט ❁

בְּמִעַז'בוֹז' הָיָה דָר זָקֵן אֶחָד בְּשֵׁם רַבֵּי מְעַכְצָע שֶׁהָיָה נִכְדוֹ שֶׁל הָרַב רַבֵּי בְּרוּךְ מִמְּעַז'בוֹז', וְרַבֵּי חַיִּים הָעֵרֶשׁ מְטוּלְטָשִׁין (אֶחָד מְגֹדוּלֵי אֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ שֶׁהִסְתוּפַף עוֹד אֶצֶל מוהר"ת) שָׁמַע בְּזִקְנוּתוֹ אֵיךְ שֶׁרַבֵּי מְעַכְצָע הֵנ"ל שֶׁהוּא כָּאֵמֹר בְּנָם שֶׁל קְדוּשִׁים שׁוֹכֵב חוּלָה וּבּוֹדֵד בְּבֵיתוֹ לֹלֵא מְשֻׁמָּשׁ וּבַעֲנִיּוֹת מְפֻלְגָת, וְסוּבֵל צַעַר רַב מְרַעַב וּמְקוֹר, וְיֹשֵׁב עֲצָמוֹ לְנִסּוּעַ אֵלָיו כְּדֵי לְשֻׁמְשׁוֹ. כָּא רַבֵּי חַיִּים הָעֵרֶשׁ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבֵּי מְעַכְצָע, וּמְצָאוּ שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ בִּיסוּרִים וּבְקָר; תִּכְרַף הֶלֶךְ וְהִבִּיא עֲצִים וְחַמָּם אֶת הַבֵּית, וְשֻׁמְשׁוֹ מְאֹדִים. הַתְּפַעַל רַבֵּי מְעַכְצָע מְטוֹב לְבוֹ וּמְנַדִּיבּוֹתוֹ, וְשֻׁאֲלוֹ מִהֵיכֵן הוּא, הִשִּׁיב רַבֵּי חַיִּים הָעֵרֶשׁ כִּי הוּא מְהַעִיר טוּלְטָשִׁין, וְאָמַר לוֹ רַבֵּי מְעַכְצָע: "הֲרֵי טוּלְטָשִׁין אֵינָה רְחוּקָה מְעִיר בְּרִסְלָב? וְהִשִּׁיב לוֹ רַבֵּי חַיִּים הָעֵרֶשׁ: אֶכֶן כֵּן הוּא. וְשֻׁאֲלוֹ רַבֵּי מְעַכְצָע: אִם כֵּן אֹלֵי מְכִירִים אַתֶּם אֶת הַחֲסִידִים דְּשָׁם?", הִשִּׁיב לוֹ רַבֵּי חַיִּים הָעֵרֶשׁ: "אֶכֶן כֵּן, וְגַם אֲנִי בְּעֲצָמֵי מְאֲנָשֵׁי חֲסִידֵי בְּרִסְלָב!". אָמַר רַבֵּי מְעַכְצָע: "אִם חֲסִיד בְּרִסְלָב הֵנָּךְ - אֲסַפֵּר לְךָ סִפּוּר מְזַקְנֵי שֶׁהָיָה עִמִּי וְרֵאִיתִיו בְּמוֹ עֵינַי, וְיִהְיֶה לְכֶם מְזֶה הַנְּאָה וְקוֹרַת רוּחַ".

ס. רבי מעכצ'ע היה מכוסה בכסת מחמת הצינה, ואחר שחימם רבי חיים הערש את הבית כדבעי הסיר רבי מעכצ'ע את הכסת מעליו וסיפר את כל המעשה האמור. (רל"י).

בְּהִיּוֹתִי יְלֵד קָטָן בְּקִרְתִּי אֶצֶל זְקֵנֵי הָרַב רַבֵּי בְרוּךְ, וְהוּא חִבְּבֵנִי מְאֹד,
וְהִרְבֵּה פְעָמִים הֵייתִי יוֹשֵׁב עַל יָדוֹ בְּעֵת עֲרִיכַת שְׁלַחְנוֹ, וּמִפְעַם
לְפַעַם גַּם הֵייתִי יוֹשֵׁב עַל בְּרַכְיֹו. וְהִנֵּה אֶצֶל זְקֵנֵי הָיוּ מִתְאַסְּפִים תָּמִיד
הִרְבֵּה מֵהַצְדִּיקִים וְהַמְּפָרְסְמִים שְׁבַדוֹר, וּבִפְרָט בְּשֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וְהָיוּ קוֹרְאִים
אוֹתוֹ "דְּעַר רַבֵּי פּוֹן אֶלֶע רַבֵּי־ס" - "הָרַבִּי שֶׁל כָּל הָרַבֵּי־ים". וְזִכּוֹרֵנִי
שֶׁפַּעַם הִתְאַסְּפוּ שָׁם הִרְבֵּה מְפָרְסְמִים עַל שְׁלַחְנוֹ הַקְדוּשׁ, וּבֵינָן דְּבוּרֵיהֶם
שֶׁדְּבָרוֹ הִתְחִילוֹ לְדַבֵּר גַּם בְּעֵנִין רַבָּכֶם (הוּא רַבְּנֵי הַקְדוּשׁ), וְרָאִיתִי אֵיךְ שֶׁאֶחָד
מֵהֶם אָמַר דְּבַר שְׁחוּק עַל רַבָּכֶם, וּשְׂאָר הַנְּאֻסָּפִים שָׁם הָיוּ שׁוֹחֲקִים מִמֶּנּוּ
גַּם כֵּן; וְסָבִי הָרַב רַבֵּי בְרוּךְ יָשָׁב כָּל הַעֵת וְשִׁתְּקָה. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁסִּים זְקֵנֵי
אֶת עֲרִיכַת שְׁלַחְנוֹ, וְהַנְּאֻסָּפִים הִלְכוּ לָהֶם, פָּנָה אֵלַי זְקֵנִי וְאָמַר לִי:
"מְעַכְצָע, צְוִישֵׁן דִּי אֶלֶע וְוַאס הָאָבֶן גְּעֵרְעֵדֵט אוֹיף רַבֵּי נַחְמָן'עֵן אוֹן
יְעֵדְעַר הָאֵט גְּעֵלְאָכֵט, וְוַאס רַבֵּי נַחְמָן פֶּאַרְמָאָגֵט אֵינן זַיִנֵּע פֶּיאָטְעס
(פֶּאַנְטְאָפֶל) - פֶּאַרְמָאָגֵן זַיִי נִישְׁט אֵינן קֶאָפּ" - "מְעַכְצָע, בֵּינָן כָּל אֵלוֹ
שֶׁדְּבָרוֹ כָּאֵן עַל רַבֵּי נַחְמָן וְשִׁחְקוֹ, דַּע לָךְ שְׁמָה שֵׁישׁ לְרַבֵּי נַחְמָן תַּחַת
כֵּךְ רַגְלוֹ - אֵינן לָהֶם בְּרֵאשֵׁם". וּשְׂאֵלְתִּיו: "זַיִּידַע, פֶּאַרוֹוַאס הָאֵט אֵיר
גְּעֵשׁוּוִיגֵן?!" - "סָבָא, אִם כֵּן מִדּוּעַ שְׁתַּקְתָּם וְלֹא מְחִיתָם בָּהֶם?"; עֲנָה
סָבִי וְאָמַר לִי: "ס'אִיז אַזָּא מִיֵּן הוֹיכֵע נְשִׁמָּה, אַז עַר קֶען אֵינן דִּי וּוְעֵלֵט
נִישְׁט זַיִין סִיידֵן אַז מְעַן זָאל אוֹיף אִים קְרִיגֵן אוֹן רַעֲדֵן, אַז מְעַן רַעֲדֵט
אוֹיף אִים - קֶען עַר זַיִין אֵינן דִּי וּוְעֵלֵט; אוֹיב מְעַן זָאל אוֹיף אִים נִישְׁט

ע. ראה גם ב'שיחות הר"ן' סימן מ': "מצינו שרגלו של זה הוא גבוה יותר במעלה מראשו של אחר"; וראה עוד 'אמרי פנחס' שער הפרשיות אות קנ"א: "איתא בדויד שהיו רגליו בעצמן מוליכין אותו לבית המדרש, שהרגליים בעצמן היה בהם דעת, וזה על ידי שמקדש האדם את איבריו מאוד לעבודת השם יתברך, בא להם גם כן דעת; וזה שאומרים העולם: 'מה שיש לו ברגל - אין לך במוח'", עיין שם.

רַעְדָן - קָעַן עַר בְּשׁוֹם אוֹפֵן נִישֵׁט זַיִן אֵין דָּער װעלֵט, אָפּער דו זאָלסט וויסן דו זאָלסט נִישֵׁט רַעְדָן - "יש לו (לרבנו) נְשָׁמָה גְבוּהָה פֶּזוּ, עַד שְׁבָשׁוֹם אֵפֶן אֵין יְכַלֵּת בִּידוֹ לְהִתְקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה מִבְּלֵי שְׂיַדְבְּרוּ וַיִּחְלְקוּ עֲלָיו, רַק אִם יִדְבְּרוּ וַיִּחְלְקוּ עֲלָיו - אַזִּי יִכּוֹל הוּא לְהִתְקִים בְּעוֹלָם; אַךְ אַתָּה תִּדְעַ מַזְהָ כְּדֵי שְׁתַּהֲיֶה זְהִיר לֹא לְדַבֵּר" (רבי לוי יצחק

שמעה מרבי דוד יעקב ששמעה מזקנו רבי חיים הערש הנ"ל)

תְּקוּנָא

אַחֲרֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת תַּקס"ז שָׁלַח רַבְּנּוּ הַקְּדוֹשׁ אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל טַעֲפֵלְיָקֶער לְשֹׁכֵר חֲנִיּוֹת בְּמַעַז'בוֹז', פִּי אֶז הָיָה זְמַן הַמְּכַרְז עַל הַחֲנִיּוֹת בְּמַעַז'בוֹז' אֲשֶׁר הָיוּ שְׂיָכוֹת לְפָרִיץ, שְׁהָיָה מְשַׁפְּרֵן אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

פ. ובאמת אין אנו צריכים להביא הסכמות על רבינו, וכל מה שאנו מספרים זאת, היא כדי שנדע שהיו צדיקים שכן ידעו מגדולת רבינו, וכמסופר כאן; ועיין ב'סיפורי מעשיות' במעשה מזבוב ועכביש (מעשה ז) בסופו, שם מבואר ביותר שזוהי העצה שמצא הסמ"ך מ"ם לעצמו לחלוק על נשמת רבינו הקדוש; וראה עוד לעיל בסימן ו' מה שאמר הרב רבי ברוך בעת שמחת הברית של רבינו, שהמחלוקת על רבינו היא מוכרחת. (רל"י).

צ. רבי דוד יעקב זה היה גיסו של רבי מרדכי שוחט, והיה גדול בתורה ויראת שמים. הוא היה דר בעיר ברסלב ולפרנסתו היה מכין רצועות הנעליים לסנדלרים - "קאמאשין שְׂטַעֲפֵעֶער", וסיפר לנו הרבה עניינים מזקינו רבי חיים הערש ז"ל. (רל"י).

ק. כמבואר בספר 'מי מוהרנ"ת' חלק א' סימן י"ב: "בשנת תקס"ז, אחר שהתחיל בסוף שנת תקס"ו לספר סיפורי מעשיות וכו', אז אמר בראש השנה התורה 'פתח רבי שמעון ואמר עת לעשות לה' וכו'" (ליקוטי קמא סימן ס), ושם מדבר מסיפורי מעשיות, שעל ידי זה מעוררין מהשינה וכו', גם שם מדבר מעניין עשירות שצריכין הצדיקים להתבוננות וכו', ומבאר שם שהעשירות הוא בשלוש בחינות, שצריכין להשליש מעותיו שליש בקרקע וכו'; ואז שלח למז'יבז' וקנה החנויות שם".

חַנּוּיּוֹת אֵלּוּ הָיוּ מְחֻזְקוֹת בְּשִׂכּוּרוֹת מְשֻׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת בְּיַדֵּי נְכֹדֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וְעַל פֶּן מַלְבָּד נְכֹדֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לֹא קָפְצוּ עָלֵיהֶן שׁוֹכְרִים וְאִישׁ לֹא הֶעֱלָה אֶת מַחִיר הַשִּׂכּוּרוֹת, וּבַיּוֹם הַמְּכָרְז בָּא רַבִּי שְׁמוּאֵל וְשָׂכַר אֶת הַחַנּוּיּוֹת בְּמַחִיר גָּדוֹל יוֹתֵר כְּצוּוֵי רַבְּנּוּ, וְהִלָּךְ אָז לְבוֹשׁ בְּבִגְדֵי מְשִׁי כַּחֲשׂוּבֵי הָרַבָּנִים וְכוּי'; וּכְשֶׁהֵבִיט הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעַזְבוֹז דּוּד רַבְּנּוּ דְרָךְ הַחֲלוֹן וְרָאָה אֵיךְ שֶׁהוֹלֵךְ רַבִּי שְׁמוּאֵל לְבוֹשׁ בְּבִגְדֵי מְשִׁי, הִקְפִּיד עָלָיו מְאֹד, וְקָלַל אוֹתוֹ שֶׁיִּסְבַּל שָׁנָה אַחַת בְּחַלֵּי הַקְּדָחַת.

כְּשֶׁחָזַר רַבִּי שְׁמוּאֵל מִנְסִיעָתוֹ סִפֵּר לְרַבְּנּוּ מַה שֶּׁאַרְעָ לּוֹ, וְאָמַר לוֹ רַבְּנּוּ: "פֶּאֶרְן פֶּעֶטְעֵר וּוִיזֵט מְעַן זִיךְ אַרוּיס מִיט אַזאַ בְּגַד?!!" - "עִם בְּגַד כְּזֶה מִתְרַאֵים לְפָנַי הַדּוֹד רַבִּי בְּרוּךְ?!"; וְאָף עַל פִּי כֵן הִרְגִיעַ רַבְּנּוּ וַיֹּאמֶר לְרַבִּי שְׁמוּאֵל וְאָמַר לוֹ: "מְעַן הָאֵט דִּיר דָּאס אֵיבְעֵר גְּעֵבִיטֵן" - "הַחֲלִיפוּ לָךְ זֹאת", הֵינּוּ שֶׁמְקַדֵּם גִּזְזָרָה עָלָיו מֵהַשָּׁמַיִם מִיָּתָהּ, וְעַתָּה עַל יְדֵי חַלֵּי הַקְּדָחַת נִמְתַּק עָנְשׁוֹ:

תְּקַנָּה

אַבְרָהָמַיִל פִּייעַס הָיָה נוֹסֵעַ לְיוֹמָא דְשׁוּקָא מְעִירוֹ בְּרַסְלָב לְטוֹלְטִישִׁין הַסְּמוּכָה, הִיא מְקוֹם מוֹשְׁבּוֹ שֶׁל דּוּד רַבְּנּוּ הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ מִמְּעַזְבוֹז, וְדָרְכוֹ הִיָּתָה שְׂתַכַּף בְּבִקְרָה בְּהַגִּיעֵו הָיָה נִכְנָס לְרַבְּנִית רַעִיַת הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ וְנוֹתֵן לָהּ מִמַּתְּנַת יָדוֹ, וּבְעֶרְבַּ אַחֲרֵי גְמַר עֲסָקְיוֹ הָיָה נִכְנָס אֶל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ; וּכְשֶׁנִּכְנָס רַבְּנּוּ לְבְּרַסְלָב הָיָה עֹדֵן נוֹהֵג אַבְרָהָמַיִל כְּדָרְכוֹ בְּהַגִּיעֵו לְטוֹלְטִישִׁין לְהַכְּנִס לְשֵׁם, וְהִיָּתָה הָרַבְּנִית דּוֹרְשַׁת

וְשׂוֹאֵלֶת אֶצְלוֹ בְּשָׁלוֹם רַבְּנוֹ: "וּוֹאֵס מֵאֲכֹט אוֹנְזֹעַר פְּלוּמְעַנִּיק?" - "מָה שְׁלוֹם בֶּן אַחוּתְנוּ?".

פַּעַם אַחַת כְּשֶׁנִּכְנַס אֶל בֵּית הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ וְשָׂאֵלָה אוֹתוֹ הָרַבְּנִית בְּשָׁלוֹם רַבְּנוּ כְּנ"ל, שֶׁבַח אַבְרָהָמ'ל לְפָנֶיהָ מָאד אֶת רַבְּנוּ, שָׂאוֹמֵר כְּאֵלוֹ תוֹרוֹת שְׂלֵא נִשְׁמָעוּ מֵעוֹלָם; וְסִפְרָה זֹאת הָרַבְּנִית לְבַעֲלָהּ הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁנִּפְרַד אַבְרָהָם פִּייעַס מִהָרַב רַבִּי בְּרוּךְ, נִעְנָה לוֹ רַבִּי בְּרוּךְ: "נוּ, אִזְ מָעַן קָעַן נִישְׁט זָאגֵן תּוֹרָה, אִיז מָעַן קִיין רַבִּי נִישְׁט? אִז דָּעַר מַגִּיד הָאֵט נִישְׁט גֶּעוּוֹאוּסְט דָּעַר סוּד פּוֹן אֵיטֵר יֵד, אִיז עַר נִישְׁט גֶּעוּוֹעַן קִיין מַגִּיד?!" - "וְכִי אִם אֵין יְכוּלִים לוֹמַר תּוֹרָה, אֵין יְכוּלִים לְהִיּוֹת רַבִּי? אִם הַמַּגִּיד מִמְּעוֹזְרִיטְשׁ לֹא יֵדַע מָהוּ סוּד אֵיטֵר יֵד, וְכִי לֹא הִיא הוּא 'הַמַּגִּיד'?".

אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁחָזַר אַבְרָהָמ'ל פִּייעַס לְבִרְסָלָב, סִפֵּר לְפָנֶי רַבְּנוּ אֶת דְּבָרֵי דוּדוֹ הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ; נִעְנָה רַבְּנוּ וְאָמַר: "נוּ, דֵּעְרוֹוִייל הָאֵט מָעַן אִיֶּצְטֵער גֶּעגֶעבֶן אַ לִינֶען, מִיר זָאָלֵן ווִיסֵן וּוֹאֵס הֵיִיסְט אֵיטֵר יֵד!" - "נוּ, בֵּינְתִים נָתְנוּ לִי כְּעַת בְּחִינָה (מִכְחָז), שְׂנֵדַע מָהוּ סוּד אֵיטֵר יֵד!" - וְאָמַר אַחַר כֵּךְ אֶת הַתּוֹרָה "וְיִהְיֶה נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי" שְׂבִלְקוּיִטִי קָמָא בְּסִימָן ס"ו, שֶׁם מְבָאָר עֲנִין סוּד אֵיטֵר יֵד":

ש. ראה לשון כעין זה בגמרא מועד קטן דף ט"ז ע"ב: "מאי דעתך, דלא ידע פירושא דהאי קרא, לאו גברא רבה הוא?!"

ת. עיין שם סוף אות א'. וראה עוד ב'שיחות הר"ן' סימן קנ"ב: "שמעתי מרבי שמואל מטעפליק, בעת שנסע עימו לנאוורייטש וכו' שאמר לו פעם אחת: 'איך ישנתי אני ואיך ישנת אתה? אני ישנתי בעניין איטר יד', כלומר שבשעת שינה שלו היה עוסק בעניין איטר יד; והזכיר אז מעניין שבת בנימין, שנאמר בהם (שופטים כ טז) שהיה בהם שבע מאות איש איטר יד ימינו".

תקנג

בפעם אחרת כשנכנס אל בית הרב רבי ברוך ושאלה אותו הרבנית בשלום רבנו, שפח אברהמ'ל פייעס שוב מאד מאד את רבנו, שאומר תורות באריכות גדולה מאד, והדרך ארץ על שלחנו הוא להפליא, ומנה בפניה עוד כמה וכמה עבודות מגדלת רבנו הקדוש, עד שקבלה חלישות הדעת מזה.

אחר כך כשנכנס אברהמ'ל להפרד פדרכו מהרב רבי ברוך, קלל אותו רבי ברוך ואמר לו: "דו האסט געמאכט מיין קרוין צו להכעיס - וועסטו האפן א יאר קדחת!" - "גרמת ל'כתר' שלי (הרבנית)² חלישות הדעת - על כן יהיה לך שנה שלמה קדחת!". וכשחזר אברהמ'ל לברסלב בא לפני רבנו וספר לו ככל הנ"ל, והקפיד עליו רבנו על שדבר כך בבית הרב רבי ברוך; אך אמר לו שהקללה הזאת טובה היא עבורו, כי היה צריך להסתלק באותה שנה, ועל ידי זה נמתק:

תקסא

הצדיק רבי הערש'לע מאוסטראפאליע היה אומר דברי בדיחותא לפני הרב רבי ברוך ממעז'בוז', ונקרא בשם הפכוד 'רבי הערש'לע',

א. ראה לעיל סימן ק"מ וסימן ש"ה.

ב. הרב רבי ברוך היה מכנה את אשתו הרבנית בתואר הכבוד: "קרוין" - "כתר". (רל"י).
[אשת חיל עטרת בעלה] (משלי יב ד); וראה זוהר פנחס דף רנ"ז ע"א ותיקונים מזוהר חדש דף ס"ח ע"ב].

ג. אמרו הצדיקים שרבי הערשלי אוסטרופאליער, בא וירד לעולם כדי לשמח את הרב רבי ברוך. (רל"י). וראה 'חיי מוהר"ן' סימן רלו: "גם הרב רבי ברוך אין רגיל בפנים שוחקות ולב שמח רק בלב נשבר".

וְהָיָה אָדָם קָדוֹשׁ וְגָדוֹל שְׁבַגְדוּלִים, וְלֹא כָפִי שְׁמֻכְנִים אוֹתוֹ הַלִּיצָנִים
 שׁוֹנְאֵי הַדָּת בְּשֵׁם 'הָעֶרְשׁ'לֵע' לְבָד, אוֹ מֵה שְׁהוֹצִיאוּ רַחֲמָנָא לְצִלָּן
 קוֹנְטְרָסִים וּבָהֵן מְכַנְּיָם אוֹתוֹ בְּשֵׁם 'יֵלֶךְ' וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה; וְגַם מֵה שְׁיִדוּעַ
 שְׁיִשֵּׁב בְּשִׁלְחָנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבְּנּוֹ וְכַנּוּ"ל, אֵינן זֶה אֶלָּא סִימָן וְאוֹת לְגַדֵּל
 מַעֲלָתוֹ הַמְּפֹלָגֶת וְכוּ':

חלק ב'

יא

הַגָּאוֹן רַבִּי דָּוִד צְבִי הַגְּדוֹל חוֹתְנּוֹ שֶׁל מוֹהֲרֵינֵי הָיָה צְדִיק מְפָרָסֵם מְאֹד,
 וְכֵהֵן כְּאֶמּוֹר כְּאֵב בֵּית דִּין בְּכַמָּה קְהֵלוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּשֶׁאֵרִיגְרָאד
 קָרַעֲמָנִיץ וּמְאֵהֲלוֹב וּסְבִיבוֹתֶיהָ, וְהָיָה מְפָרָסֵם בְּגִדְלוֹתוֹ אֶף בֵּין הַחֲסִידִים
 הַהוֹלְכִים בְּדַרְךְ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב, כִּי כָּל הַצְּדִיקִים יֵרְאוּ מִפְּנֵיו, וְאֶף הָרַב
 רַבִּי בְרוּךְ מִמְּעַז'בוֹז' שֶׁהָיָה קַפְדָּן הַתִּירָא מִמְּנוּ מְאֹד.

וְהֵנָּה בְּמֵאֵהֲלוֹב הָיָה נְהוּג שֶׁשְׁשֵׁהֲתַקְיָמָה שְׁמַחַת בְּרִית מִיֵּלָה כְּבָדוֹ אֶת
 ה'מְרָא דְאֶתְרָא' רַבִּי דָּוִד צְבִי בְּסַנְדְקָאוֹתָי. פְּעַם נוֹלַד בֶּן לְאֶחָד
 מִבְּעַלֵּי הַבְּתִים שְׁבַעִיר, וּמַחֲמַת שְׂרָפִי דָּוִד צְבִי לֹא הָיָה אִזּוֹ בְּעִיר, כְּבָד
 אָבִי הַבֶּן בְּסַנְדְקָאוֹת אֶת הָרַב רַבִּי בְרוּךְ מִמְּעַז'בוֹז' שֶׁשָּׁהָה אִזּוֹ בְּעִירָה;
 אוֹלָם לְפִתַע חָזַר רַבִּי דָּוִד צְבִי לְבֵיתוֹ, וְלֹא יָדַע אָבִי הַבֶּן לְשִׁית עֲצוֹת
 בְּנַפְשׁוֹ בְּעַנְיָן זֶה, כִּי חָשַׁשׁ מֵהַקְּפָדְתּוֹ שֶׁל רַבִּי בְרוּךְ, עַד שֶׁהִלֵּךְ לְהַבִּית

ד. וראה גם לקמן סימן י"ח.

ה. העיירה מעז'בוז' קרובה וסמוכה לעיר מאהלוּב. (רל"י).

דין דשם לשאול את דיני העיר על שאלתו זו, ופסקו לו הדינים שמחמת שרבי דוד צבי הוא ה'מרא דאתרא', הרי שצריך להתירא ממנו יותר - "ער איז מרא דאתרא, פאר אים דארף מען מורא האפן מערער!". הלך אפוא בעל הברית להודיע לרבי ברוך שהיות שהמרא דאתרא הגיע, מכרח הוא לתן לו את הסנדקאות" - "אזוי ווי דער רב איז אנגעקומען, מוז איך אים געבן סנדקאות".

ובשעה שהלך רבי דוד צבי לשמחת הברית, עבר בסמוך לחלונות בית משכנו של הרב רבי ברוך, ועמד אז הרב רבי ברוך אצל החלון וראהו עובר; ענה ואמר: "וואס זאל איך אים טאן, אז אליהו הנביא טאנצט אים אנטקעגן די פאנטאפל? איך קען אים גארנישט טאן!" - "וכי מה אעשה לו, כשאליהו הנביא רוקד לפני מנעליו לרב קדשתו וצדקותו? אין בידי לעשות לו דבר!" : (סיפרה רבי שלום מלמד הרב דאומאן לרבי ברוך געצע'ס')

יב

הגאון רבי דוד צבי הגדול חותנו של מוהרנ"ת היה צדיק מפרסם מאד, עד שאפלו הרב הקדוש רבי ברוך ממעז'בז' הפליג בשבחו מאד, וכמו שמספר שבזמן כהנתו של רבי ברוך היה שוחט ובודק מיחד

1. רבי ברוך חתן רבי אליקים געציל ליובאוונא מאומאן, ראה בערכו. רבי שלום סיפר מעשה זה לרבי ברוך כדי לתאר בפניו את גדולת 'רבי דוד צבי הגדול', וכשסיים רבי שלום לספר את המעשה, נענה כנגדו רבי ברוך ואמר לו שרבי דוד צבי זה הוא חותנו של מוהרנ"ת. רבי שלום שמע אז דבר זה לראשונה, והגיב על כך בפליאה באמרו: "א וואו ס'איז דא עפעס א גרויסער - כאפט איר אים צו אייך; אלעמען כאפט איר!" - "היכן שיש איזה אדם גדול - חוטפים אותו חסידי ברסלב לעצמם; את כולם אתם חוטפים!"; ועיין 'חיי מוהר"ן' סימן רפ"ו. (רל"י).

שְׁהִיָּה מְמַנָּה עַל כָּל הַשׁוֹחֲטִים שֶׁבְּעִירוֹת שְׁסָבִיבוֹת מְעֻזְבוֹז', וְהִיָּה שׁוֹחֵט
 זֶה נוֹהֵג לְנִסְעַ מִפַּעַם לְפַעַם לְכַפָּרִים וְלְבִדּוֹק אֶת סְכִינֵי הַשׁוֹחֲטִים; הִי
 מְכַנֵּים אֶת הַשׁוֹחֵט הַזֶּה "דָּעַם רְבִינָס שׁוֹחֵט" - "הַשׁוֹחֵט שֶׁל הַרְבִּי".
 פַּעַם כְּשֶׁבָּא רַבִּי דְּוֵד צָבִי לְמַעֲזְבוֹז' וְרָצוּ לְהִכִּין לְכַבּוֹדוֹ סְעוּדָה, כִּי
 מְעֻזְבוֹז' הִיְתָה מִהַעֲוִרוֹת שֶׁתַּחַת רַבְּנוֹתוֹ, שְׂאֵלוּהוּ כִּמָּה אֲנָשִׁים מִתּוֹשְׁבֵי
 הָעִיר: "צוּ מַעַן זֶאל שְׁחֲטִין אֵן עוֹף בֵּימֵי רְבִינָס שׁוֹחֵט?" - "הֵאֵם
 יִקְפִּידוּ וַיַּחְמִירוּ שְׂיִקְחוּ אֶת הַבָּשָׂר לְכַבּוֹדוֹ דְּוִקָא מְבָשָׂר שְׁחִיטָתוֹ שֶׁל
 הַשׁוֹחֵט שֶׁל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ?" - וְעָשָׂה תְּנוּעָה כְּזוֹ (הָאֵט עַר אַ קְנִיטְשׁ גֵּעָטֶאן),
 כְּאוֹמֵר שֶׁהוּא אֵינוֹ מְדַקְדֵּק וּמְחַמֵּיר לְאָכַל דְּוִקָא מִשְׁחִיטָתוֹ שֶׁל הַשׁוֹחֵט
 שֶׁל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ.

אַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּסְעַ הַשׁוֹחֵט הַנַּ"ל לְעִירוֹת לְבַדֵּק אֶת הַסְּכִינִים כַּנַּ"ל, הִגִּיעַ
 לְאַיְזָה כְּפָר שְׁלִיד מְעֻזְבוֹז', וְהִרְאָה לוֹ הַשׁוֹחֵט שֶׁל אוֹתוֹ כְּפָר אֶת
 סְכִינּוֹ. רָאָה הַשׁוֹחֵט שֶׁל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ שֶׁהַסְּכִין פָּגוּם, וְשָׂאֵל אֶת הַשׁוֹחֵט:
 "הֵאֵם סְכִינְךָ כָּשֵׁר?" וְהִשִּׁיב לוֹ שֶׁכָּשֵׁר הוּא; בִּדְקוֹ שְׁנִית, וְרָאָה שׁוֹב
 שֶׁהוּא פָּגוּם, וְאָמַר לְשׁוֹחֵט הַכְּפָר שֶׁיִּשְׂאִיר אֶצְלוֹ אֶת הַסְּכִין, וְהִחְלִיט
 שֶׁלְמַחֲרַת לְפָנוֹת בְּקָר, כְּשִׁיחֶיהָ מִחוּ צְלוּל, יְבַדֵּק שׁוֹב אֶת הַסְּכִין וְיִרְאָה
 בְּאֵמֶת אִם כָּשֵׁר הוּא, כִּי אוֹלֵי אֵין מִחוּ צְלוּל כְּעַתָּה. לְמַחֲרַת כְּשֶׁבִדֵּק אֶת
 הַסְּכִין רָאָה שׁוֹב שֶׁהוּא פָּגוּם, וְקָרָא לְשׁוֹחֵט וְנָתַן לוֹ אֶת הַסְּכִין, וְאָמַר לוֹ
 שְׂיִבְדֵּק שׁוֹב אֶת סְכִינּוֹ וְיִרְאָה אִם הוּא כָּשֵׁר, וּבִדְקוֹ הַשׁוֹחֵט וְאָמַר שֶׁסְכִינּוֹ
 כָּשֵׁר; וּבִדְקוֹ שׁוֹב הַשׁוֹחֵט שֶׁל הָרַב רַבִּי בְּרוּךְ, וְרָאָה שׁוֹב שֶׁהַסְּכִין פָּגוּם.
 וְכָאֵב לוֹ הַדְּבָר, כִּי לֹא יָדַע מַה יַעֲשֶׂה, כִּי בְּהִכְרַח צְרִיךְ לְפַטְרוֹ מִחֻזְקַת
 שְׁחִיטָתוֹ, וְכָאֵב לוֹ שְׂיִגְרַם עַל יְדֵי זֶה צַעַר וְהִזָּק כְּזֶה לִיהוּדֵי, שְׂיִפְטֹר
 מִעֲבֻדָּתוֹ וַיֵּאבֵד אֶת חֻזְקָתוֹ, וְלֹא יָדַע לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ; הֵלֶךְ וְסָגַר אֶת
 עֲצָמוֹ בְּחֹדֶר, וּבְכָה מְאֹד לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִוָּרְהוּ מַה לַעֲשׂוֹת.

לְאַחַר תְּפִלְתּוֹ וּבְכִיָּתוֹ בְּדַק שׁוּב אֶת הַסְּפִינָן - וְהִנֵּה הוּא סְפִינָן מְחֻדָּד וְכָשֵׁר לְהַפְלִיא! הַתְּפִלָּא עַל זֶה מְאֹד, כִּי הִשְׁתָּה אֶצְלוֹ אֶת הַסְּפִינָן שְׁלֹשָׁה יָמִים וּבְדָקוֹ כַּמָּה פְּעָמִים וְרָאָה שְׁפָגוּם הוּא, וְעֵתָה הוּא יָפֵה וְכָשֵׁר לְהַפְלִיא; וְשָׂאֵל אֶת שׁוּחַט הַכֶּפֶר עֲצָמוֹ לְפֶשֶׁר דְּבַר זֶה. הַשֵּׁיב לוֹ הַשׁוּחַט וְעֵנָה וְאָמַר: "אֵיידער אִיר הָאט זײַךְ אויסגעוויינט פֿאַרן אויבערשטן, הָאט מֶען אֵיידך נִיט גֶעוויזן מִיין חֵלְף; אִיר הָאט זײַךְ אויסגעוויינט - הָאט מֶען אֵיידך גֶעוויזן מִיין חֵלְף!" - "קִדְּם שְׁבָכִיתָ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא זָכִיתָ שְׂיִרְאוּךָ אֶת כְּשָׁרוֹתוֹ שֶׁל סְפִינָי; אַחֲרֵי שְׁבָכִיתָ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ - אָז הִרְאוּךָ מִשְׁמַיִם אֶת כְּשָׁרוֹתוֹ שֶׁל סְפִינָי!" כִּי הַשׁוּחַט הִזָּה הִזָּה הִזָּה מֵהַצְּדִיקִים הַנִּסְתָּרִים.

אַחַר כֵּן, כְּשֶׁבָּא הַשׁוּחַט לְמַעַז'בוּז' וְסִפֵּר לְהַרְבֵּי רַבֵּי בְּרוּךְ עַל הַפְּלִא הִזָּה, אָמַר לוֹ רַבֵּי בְּרוּךְ שֶׁהִסְבֵּה שְׁלֹא זָכָה לְרֵאוֹת אֶת מַעֲלַת הַסְּפִינָן בְּתַחֲלָה הִיא מִפְּנֵי קְפִידַתוֹ שֶׁל רַבֵּי דָּוִד צְבִי: (מעשה זה היה ידוע בעולם, ורבי לוי יצחק שמעו מרבי נאשקע טולטשינער)

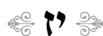
חלק ג'

תנח

הַנְּגוּן הַקְּדוֹשׁ הַמוֹשֵׁר בְּפִי אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ בְּלִיל שַׁבַּת עַל מְזִמּוֹר 'אַשְׁתַּ חֵיל', הָיוּ שָׂרִים אוֹתוֹ בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת אֶצְלֵי הַרְבֵּי רַבֵּי בְּרוּךְ

ז. קפידתו של רבי דוד צבי היתה מפני שהיה זה נחשב כפגיעה בכבוד תורתו, שבעיר רבנותו שלו מכנים את השוחט של הרב רבי ברוך בשם הכינוי: "דָּעַם רַבִּינָס שׁוּחַט" -

ממעז'בוז' (דוד רבנו) על נסח התפלה 'אתה נגלית' שבתפלת מוסף של ראש השנה, ואלו את הנגון הידוע בפי אנשי שלומנו על 'אתה נגלית', היו שרים אצלו על המזמור 'אשת חיל'. ונגנו אנשי שלומנו לפני רבנו את שני הנגונים, ואמר רבנו: "מען דארף זיי איבערבייטן" - "צריף להחליף אותם"; ואכן מאז נוהגים כך אנשי שלומנו וכן"ל:

הרב רבי ברוך ממעז'בוז' פּרש בצחות את הנאמר בתפלת רבון כל העולמים שבוזמירות ליל שבת "ואמרו ברוך לשלחני הערוך" וכו', הינו שהוא, 'ברוך' - 'אומר ברוך' על כל מה שנמצא על 'שלחנו הערוך'.

מערכת ספורי צדיקים

את הצדיק הרב רבי ברוך ממעז'בוז' היו מכנים בשם 'הרבי של כל הרביים', כי כל המפרסמים הרביים הצדיקים היו נוסעים ובאים אליו:

"השוחט של הרבי". (רל"י).

ח. וראה עוד ב'מי מוהרנ"ת' חלק א' סימן כ"ג: "[בליל ב' של שבועות, שנת תקס"ז], אחר ברכת המזון היה מזמר בעצמו 'אתה נגלית' וברוך שמך' וכו' בניגון נפלא ונעים". (רל"י).

ט. הניגונים עצמם נתחברו על ידי מרן הבעל שם טוב הקדוש. (רבי בן ציון אפטער). ובאומאן היו כמה שינויים קטנים בין אנשי שלומנו בנוסח המדוייק של שילוב הפסוקים

ב

הרב הקדוש רבי לייב טראסטענעצער הי'ה אדם פרוש וקדוש מאד ומפלג במעלה עד מאד, והנהגותיו בעניני קדשה היו נפלאות ביותר. מחמת רוב קדשתו הי'תה דרכו לכלי לישון כלל בלתי אם על סדיני מטתו שלו, ואף כשהיה נצרך לצאת אל הדרך הי'ה מקפיד תמיד בזה, והי'ה נוטל עמו בנסיעתו את הכר והכסת שלו, כי לא אבה בשום אופן להשתמש בדרך מסעותיו בכלי מטתם של אחרים.

והנה הרב הקדוש רבי ברוך ממעז'בוז הי'ה מהדר עד מאד בכבוד והדר סבתו, והיו מעטרים את כל צדדי סבתו בנויי סכה נאים ונפלאים כאלו שאינם נתנים לתאור - ('ביי רבי ברוך' לען איז געווען נוי סכה א געוואלד, אז ס'איז נישט שיף צו פארשטעלן, מען האט געפופצט די סכה אזוי אז ס'האט געמוזט אלע ווינקלען שיינען).

פעם יצא רבי לייב לדרכו, כרו וכסתו באמתחתו כאמור, והזדמן לו שהגיע בערב חג הסוכות לעיר טולטשין, שם הי'ה דר

עם הניגון, כי מי שרוצה לשפוך נפשו בכוונה בפסוקים הללו, אזי כל אחד ואחד יש לו התעוררות בפסוק אחר, אשר שם הוא מאריך ביותר כפי התעוררות ליבו. (רל"י); [ראה עוד לעיל חלק א' סימנים קצ"ט ר'].

י. ראה ב'חיי מוהר"ן' סימן תקל"ה: "אמר שצריכין לדקדק על איזה מיטה לישון. וסיפר מעשה שאימו היתה עימו בדרך, ונתנו להם שני מיטות לישון, בבוקר סיפר לאימו שחלם לו שהוליכו אותו דרך הגיהנם, ואמר לו אימו: אף אני בחלומי, שחלם לי שהוליכו אותי דרך כל הגן עדן. וסיפר להם המחזיק הכפר שהמיטה שהיא היתה ישינה עליה, אותה המיטה הוא מחזיק בשביל אורחים חשובים, וכבר היו ישינים עליה כמה וכמה צדיקים גדולים, והמיטה השנייה היו ישינים עליה פריצים, וגם כאן, אותה המיטה היתה ישינה עליה וכו', ומובן פתרון החלום ממילא". וראה לעיל שאחר שישן רבינו על מיטתו של רבי אהרן הרב דברסלב, הפטיר ואמר: "מיטה נקייה".

אז הרב הקדוש רבי ברוך ממצעז'בוז'. תכף בהגיעו נכנס רבי לייב לספתו המהדרת של הרב רבי ברוך, וכניסתו הייתה במהירות ובפתע פתאום, ומחמת שהיה רבי לייב עני מרוד, היו פָּרְיו וכלי מטתו מרפטים וקרועים במקצת, ועל פן החלו לפרח ולהתעופף נוצות (פִּעְדֵּרֵן) מכלי המטה ולהתפזר לכל עבר, ומלאו את ספת הרב הקדוש הנ"ל.

השמש של הרב רבי ברוך שראה כל זאת, עלה במחשבתו שהנה תכף ומיד יפגס הרב רבי ברוך ויראה את הנעשה, יקפיד על רבי לייב ויענישו, ועל פן החל לצעק לעברו של רבי לייב: "געוואלד! געוואלד! וואס האסטו געטאן?? רבי ברוך וועט אריינקומען, וועט ער דיר גלייך מעניש זיין!" - "אָהה! אָהה! מָה עשית?? הנה כבר יפגס הרב רבי ברוך אל הסכה, ויענישך תכף חס ושלום!". בתוך כך נכנס לפתע הרב רבי ברוך, וראה איך שנוצותיו של רבי לייב פורחות וממלאות את ספתו הנאה, ושאל בתמיהה ובקפידא את רבי לייב: "נוי סכה?" - (פאומר: וכי לזאת יקרא נוי סכה?); והנה לתמיהת השמש השיב הרב הקדוש רבי לייב בהטעמה ובנחת: "נוי סכה, נוי סכה..." - (פאומר: אכן, לזאת יקרא נוי סכה - אט דאס איז נוי סכה!). לאחר רגע קל הפיר הרב רבי ברוך בקדשת רבי לייב, הבין אלו מין נוצות קדושות הן המתפזרות עתה בספתו, והכיר כי אכן נוצותיו הקדושות של רבי לייב אינן אלא 'נוי סכה' בתכלית השלמות והקדושה - ("האט רבי ברוך ל געזעהן וואספארא פִּעְדֵּרֵן דאס איז, אז זיינע פִּעְדֵּרֵן זענען טאקע 'נוי סכה'!"):

ג

הרב רבי ברוך'ל היה מתפאר ואומר: "נאש ברפת פהנים" - "ברפת פהנים שלנו"; כי היה פועל אז רבות ונצורות עבור הפלל.

פעם ביום טוב האחרון של פסח אחר התפלה, בא אליו חתנו רבי בער (בער'קי) בן רבי שלמה קארלינער להזכיר לפניו שיתפלל על בנו החולה, והקפיד עליו רבי ברוך'ל ואמר: "מדוע לא באת אלי לפני ברפת פהנים? עכשיו תצטרך כבר להמתין עד שבועות", (שאז שוב יברכו הפהנים על הדוכן, כמנהג בני חוץ לארץ):

ד

בצעירותו של הרב רבי ברוך'ל נסע פעם להרב המגיד ממעזריטש, וכבדו המגיד מאד, וכשראו החסידים שהמגיד מכבדו כל כך, כבדוהו אף הם. אמר להם רבי ברוך'ל: "וכי זו חכמה, שמכבדים אתם אותי אחרי שגלו לכם את סודי? וכי מקדם לא ידעתם שעליכם לכבדני?...":

ה

פעם אמר רבי ברוך'ל לרבי הערש'לי אוסטרופאלי: "הערש'לי, מיט דיינע ווערטלאך וועסטו זיך דארטן אויך קענען ארויסדרייען!" - "הערש'לי, עם דברי בדחנותך תוכל גם בעולם הבא להתחמק ממלאכי החבלה!".

שאלו רבי הערש'לי בבדיחותא: "וואס וועט זיין אז מען וועט מיר איבערגעבן צו א טויפער מלאך, וועט ער נישט הערן מייע

ווערטלאך? - "ומה אעשה אם ימסרו אותי למלאך חרש, ולא ישמע את בדיחותי?"; וענהו רבי ברוך: "איי! דו האסט זיך קאליע געמאכט אז דו האסט אזוי געזאגט" - "איי! קלקלת לעצמך בדברך כך":

ו

בידוע היה רבי יעקב שמשון משפיטיווקע אוסף צדקה עבור עניי ארץ ישראל, וכשהיה בענין זה אצל הרב רבי ברוכ'ל, סיע לו רבות, וצוה עליו שישתדל בעקר לתמוך בהצדיקים שבטבריה, כמו רבי מנדלי ויטעפסקער ורבי אברהם קאליסקער, ועוד. עמד רבי יעקב שמשון משתומם לנכח הדברים, איך יעשה כדבר הזה וימנע מהתמיכה בשאר התושבים העניים היקרים שבטבריה? אך רבי ברוך עמד על דעתו, עד שאמר לו שלאותם הצדיקים, "תספק להם כל צרכם, אפלו שילכו בבגדים התפורים מחוטי זהב - גילדן גישטיקט" - העקר שתתמוך בהם". ולא ציית הצדיק משפיטיווקע לקולו של רבי ברוך, וחלק המעות כדעתו הוא.

פעם כשהלך בארץ ישראל לגבות צדקה מאיזה חכם צדיק, אמר לו החכם: "אם תאמר לי פשט בזהר - אתן לך מטבע חשוב", והראה לו הזהר, ובאר לו השפיטיווקער באר היטב את דברי הזהר. אחר כך פנה אליו החכם ואמר: "כעת אשאל לך עוד באור בזהר, הקשה לי באורו מאד, ואם תאמר ותפרשהו לי - אתן לך סך רב", ושוב באר לו רבי יעקב שמשון את דברי הזהר דבר דבר על אפניו. התפעל החכם ואמר לו: "כעת שמעתי ברקיע לומר באור זה שבארתם לי, ואמרוהו בשם הצדיק משפיטיווקע; ובכן שמא אתם הוא הצדיק משפיטיווקע?", וענה לו: "אכן, אני הוא". ושוב שאלו החכם עוד באור בזהר, אך בזאת

הפעם לא ידע רבי יעקב שמשון לבארו. אמר לו החכם: "נוהג אני תמיד בעת שקשה לי שום באור ופרוש בזהר, נוסע אני אל קבר הרשב"י שבמירון, ושואל הדבר להרשב"י, והוא עונה לי". והלך החכם למירון, ועמו הצדיק משפטייווקע. והנה לפני הפנסם למערה של הרשב"י, אמר לו החכם: "המתן מחוץ למערה, ואשאל אם מוכנים לקבל אותך ללמד". ונכנס ושאל, ויצא ואמר לו: "צדיק אחד בשם רבי ברוך בן אדל אמר: מה? את מערת הרשב"י הוא גם רוצה?! - והבין רבי יעקב שמשון שרבי ברוך'ל מקפיד עליו, ומשום כן נמנע ממנו לקבל תורת הסוד עמהם יחד.

אחר כך כשנסע וחזר לחוץ לארץ, הלך לפיכך את רבי ברוך'ל, ותכף כשנכנס אמר לו רבי ברוך: "וואס, מערת רבי שמעון ווילסטו אויף?! - "מה, וכי רוצה אתה לזכות גם במערת הרשב"י?!", ופיסו הצדיק משפטייווקע, ובקש מחילתו על שלא שמע לקולו:

בין הרב הקדוש רבי ברוך'ל ממעז'בוז' לבין הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, הייתה מחלקת איזה זמן. כשבא פעם מלשין אחד מאנשיו של רבי ברוך'ל, וספר לו שראה איך שהרב הקדוש מבארדיטשוב הביט בשעונו באמצע קדשת פתו, בהתכוננו לגנותו בזה ולדבר עליו סרה - סתר אותו רבי ברוך'ל, וענה ואמר לו: כל כך דבוק הרב מבארדיטשוב בתפלתו - עד שיכול לגוע חס ושלום, ומכרח היה באותה עת להפסיק את דבקותו, שלא יסתלק חלילה מהעולם - על כן הביט בשעונו, כדי לבלבל עצמו מדבקותו:

ח

רבי בערי בן רבי שלמה קארלינער היה חתנו של הרב רבי ברוך'ל, ואחר החתנה, כשנפרד מאביו הגדול, שטח לפניו את לבו בטענתו: היות שפצת הולך הוא ונוסע לדור אצל חותנו, מה יעשה כשישתוקק לראות את פני אביו? נתן לו אביו הצדיק שם קדוש, ואמר לו: "בכל עת שתראה לראותנו - תחשב בזה השם, ותראני". כידוע לרבי ברוך'ל היו רק בנות, ובין חתניו היה רבי בער נמוך הקומה שבהם. פעם הבחין שמזלזל בו אחד מגיסיו על כף, וחרה לו הדבר ונשבר לבו, ותכף עלה בזכרונו השם הקדוש הנ"ל, וראה את אביו, וספר לו צרתו. תכף אחר כף נחלה אחד מבני אותו גיס, ונכנס לתמו להזכיר את החולה לפני חותנו רבי ברוך'ל, ותכף בפרטו צרתו אמר לו הרב רבי ברוך'ל: "לך תכף ובקש מחילה מגיסך רבי בער - ויבריא"; וכך עשה, וכנו הבריא:

(רל"י שמע סיפור זה

מרבי יעקב יוסף ב"ר נחמן בן מרת חיה בת רבינו?):

ט

בשם הרבי רבי ברוך'ל מ'מעז'בוז' היו אומרים בצחות: "על שתי לחם יבצעו תמימים" (הנאמר בזמירות יום השבת) - 'על שתי' בחינות 'לחם', דהינו על ידי בחינת הפרנסה, ועל ידי בחינת הקדשה והזיווג

כ. היה חותנו של רבי נחמן בן מרת חיה בת רבינו ז"ל, המכונה רבי נחמן חיהלע'ס, וראה עוד עליו בערכו.

ל. רבי בער זה לא נהג בפרסום אחר פטירת אביו, והיה צדיק גדול לעצמו, ומחכימי דיהודאי. (רל"י).

שְׁנַקְרַאת גַּם כֵּן 'לַחֵם' כְּיֹדוּעִים - 'בוֹצֵעִים' וְשׁוֹחֲטִים אֶת הַתְּמִימִים',
כְּשֵׁאֵינָם נִזְהָרִים הֵיטֵב חֲלִילָה:

הַרְבֵּ רַבֵּי בְרוּךְ מִמְעַז'בוֹז' הָיָה אוֹמֵר: "דִּי וועלֵט, אַז סַע קוּמֵט אָלוּל
אוּן תְּשָׂרֵי - פֶּאסֵט מְעַן, אוּן אַז סַע קוּמֵט נִסָּן - מאַכֵט מְעַן פֶּעטֶע
גֶענֶז אוּן פֶּעטֶע קאַטשֶׁקעס, אוּן מְעַן מאַכֵט גוט צו עָסן; אָפּער אַז
ס'וועט זיין פֶּאַרקערט, אוּן אַז סַע קוּמֵט נִסָּן וואַלט מְעַן אַסאַך געפֶּעטן
אוּן געוויינט צום אויבֶּערשטן מְעַן זאל געראטעוועט ווערן פֿון אַ מִשְׁהו
חֶמֶץ פֶּסַח - וואַלט מְעַן געקענט מאַכן תְּשָׂרֵי אַזעלכע פֶּעטֶע גענֶז, ווייל
מְעַן וואַלט אַ גאַנצע יָאר נִישֵׁט געזינדיגט" ש "בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּשִׁמְגִיעַ
חֹדֶשׁ אָלוּל וְתִשְׂרֵי - מִתְעַנִּים, וְכִשְׁמִגִיעַ חֹדֶשׁ נִסָּן - מְכִינִים אֲוִזִים
וּבְרַבּוּרִים פֶּטוּמוֹת; אֵלוּ הָיוּ נוֹהֲגִים בְּהַפֵּךְ, שְׁכַּאֲשֶׁר מְגִיעִים יְמֵי נִסָּן
הָיוּ מְבַקְשִׁים וּבוֹכִים הַרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךְ שִׁינְצֵלוּ מ'מִשְׁהו חֶמֶץ' בְּפֶסַח
- הָיוּ יְכוּלִים לְהַכִּין בְּתִשְׂרֵי אֲוִזִים פֶּטוּמוֹת כְּאַלְהָ, כִּי לֹא הָיוּ חוֹטְאִים
כָּל הַשָּׁנָה", שְׁהָרֵי כְּבָר אָמַר הָאָר"י הַקְּדוֹשׁ (מוֹבָא בְּבֵאר הֵיטֵב או"ח סימן תמוז
סק"א) שְׁמִי שִׁינְצֵל מִמִּשְׁהו חֶמֶץ בְּפֶסַח - מְבַטֵּחַ לוֹ שְׁלֵא יַחֲטֵא כָּל הַשָּׁנָה.

וּפִרְשׁ לְפִי זֶה הַפְּתוּב (שמות יג ה) "וְעַבְדְּתָ אֶת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה",
דִּהְיִנו "הָעֶבֶדָה הַזֹּאת" הִיא עֲבוֹדַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל חֹדֶשׁ אָלוּל
וְסֹדֵר הָעֶבֶדָה שֶׁל יוֹם הַפְּפוּרִים, וְאֵת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה", הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם יב ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם

ראש חדשים", ואלו היו בני ישראל בוכים בניסן שישמרם ה' ממשהו חמץ - היו יכולים לצהל בשמחה ביום הכפורים ובחדש התשובה:

יא

הרב מחמץ'ניק, מחתנו של רבנו ז"ל, השתדף עם הרב רבי ברוך'ל ממעז'בוז'. בשעת החפה פנה הרב רבי ברוך'ל אליו ושאלו: "מחתן, מדוע מתחננים?", ענה לו הרב: "משום שצריך למות". הפטר הרב רבי ברוך'ל ואמר: מתחננים על מנת שגלמד פיצד לאהוב את הקדוש ברוך הוא:

יב

ה'חזוזה' מלויבלין היה רק פעם אחת אצל הרב רבי ברוך'ל ממעז'בוז', ונסע ובא אליו עם תלמידו רבי הערש'לי מזידט'שוב, והתפעלו מאד בראותם אותו אומר 'שיר השירים' בערב שבת. אחר כך בליל שבת פשפאו לאכל אצלו, ראו שיושב לשלחן עם בנותיו, כי לא היו לו בנים כי אם בנות, ותכף עזב הרב החזוזה את הבית, שלא רצה לשבת לשלחן עמם; ואמר רבי ברוך'ל: "דער פוילישער האט מיר צושטערט דעם טיש" - "הפולני הזה קלגל לי את השלחן". אחר זמן מה רצה רבי הירש לשוב ולנסע אל רבי ברוך'ל, ולא נתן לו רבו החזוזה רשות לכך, וכשהפצירו בזה, אמר לו החזוזה: "אם תסע אליו - אקח ממך את כל המדרגות שנתתי לך"; ושמע בקולו, ולא נסע:

יג

רַבִּי זָאב הַמְכָנָה רַבִּי וּוּאֵלְף קִיִּצְעַס, תְּלַמִּיד הַבְּעֵל שֵׁם טוֹב, הָיָה בְּעַל הַדֶּרֶת פְּנִים מִפְּלָגַת, וְלֹרֵב קְדָשְׁתּוֹ, אַחַר צֵאתוֹ בְּעָרֵב שַׁבָּת מִהַמְרַחֵץ שְׁטָבֵל בּוֹ לְכַבּוֹד שַׁבָּת, נִשְׁתַּנָּה צוּרְתּוֹ, עַד שֶׁהָיָה נִרְאֶה תֹאֵר פָּנָיו כְּמִלְאָךְ ה', וְהָיוּ הָאֲחִים הַקְּדוּשִׁים בְּעַל הַדְּגֵל מַחְנֶה אֶפְרַיִם וְהָרֵב רַבִּי בְּרוּךְ מִמְעוֹז'בוֹז' נַעֲמָדִים לְהַבִּיט בְּזֵיו פָּנָיו הַקְּדוּשִׁים, לְרֵאוֹת וְלִהְבַּחֵין בְּשִׁנוּי צוּרְתּוֹ.

פַּעַם כְּשִׁיצָא מִהַמְרַחֵץ וְהִבְחִין שְׁמִבִּיטִים הֵם בּוֹ, שָׁאַל אוֹתָם: "קִינְדֵּעַר, וּוּאֵס קוּקֵט אִיר?" - "בְּנִי, מִדּוּעַ אַתָּם מֵתְבוֹנְנִים?", וְנִעֲנָה לָהֶם בְּדַרְךְ מִשָּׁל: פַּעַם בַּחֲרָף הִתְגַּלְגַּל וְהִשְׁתַּכְשַׁף הַשּׁוּעֵל בְּשִׁלְג, וְצַחֲצַח בּוֹ אֶת עוֹר פְּרוֹתּוֹ. בְּרֵאוֹת חִיוֹת הִיעֵר אֶת יָפִי עוֹרוֹ, נִעֲנּוּ לוֹ וְאָמְרוּ: שׁוּעֵל, רֵאֵה נָא כַּמָּה הַדּוּרָה פְּרוֹתְךָ. עָנָה לָהֶם הַשּׁוּעֵל בְּצַחֲוֹק: כַּעַת עוֹרִי יָפֵה? הִמְתִּינוּ נָא וּרְאוּ, כְּשִׁיצוֹד אוֹתִי הִצִּיד וְיִהְרַגְנִי, וְיִסְרַח גּוֹפִישֵׁל - "דָּאֵס פֻּעֲלִיכֵל וּוְעֵט דָּאָךְ פֶּאַרְשְׁטוּיִנקֵען וּוְעֵרֵן", וְיַפְשִׁיט אֶת עוֹרִי וְיִשְׂרְהוּ בְּסִיד וְשָׂאַר הַתְּקוּנִים הַנִּצְרָכִים לְעַבּוֹד הָעוֹרֶשֶׁל - "אוּן מְעַן וּוְעֵט דָּאֵס אוּיִסְאַרְבֵּעֵטֵן", וְאִז יִקַּח אֶת הָעוֹר וְיִבְיֵאֵהוּ אֶל הַיְרִיד הַגָּדוֹל, וְיִפְרֹס אוֹתוֹ לְהִרְאוֹתוֹ לְקוֹנִים, וְכִשִּׁיצַעַק הַמוֹכֵר לְקוֹנִים: 'בְּלֵאַנְק!', כְּאָמַר: רְאוּ יָפִיו שֶׁל עוֹר זֶה הַמְּעַבֵּד כְּרָאוּי - אִז אַכֵּן תִּרְאוּ מַה יָפֵה עוֹרִי.

וְהַפְטִיר רַבִּי וּוּאֵלְף קִיִּצְעַס וְאָמַר לָהֶם: "אִז מְעַן וּוְעֵט פֶּאַקוּמְעַן דַּעַם גַּעֲלֵן פֶּאַטְרֵעַט, נֶאֱכַדְעַם וּוְעֵט מְעַן קוּמְעַן אוּיִפֵּן גְרוּיִסֵּן יְרִיד, אוּן דָּאַרְט וּוְעֵט מְעַן גַּעֲבֵן אַ גַּעֲשֵׁרִי: בְּלֵאַנְק! - דַּעֲמָאַלְט וּוְעֵט זֵיִן וּוּאֵס צוּ קוּקֵן, אַפֶּעַר יַעֲצֵט אִיז נִישְׁט דָּא וּוּאֵס צוּ קוּקֵן" - "הִנֵּה פִי כֵּן כְּשִׁיגִיעַ עַת פְּטִירְתִּי מִן הָעוֹלָם, וּמִלְאָךְ הַמּוֹת שְׁהוּא הִצִּיד הַגָּדוֹל שְׁבַעֵוֹלָם יְצוּדְנִי, וְגוֹפִי יִסְרַח, וְיִבְיֵאוּ אֶת הַדֶּרֶת עוֹרִי לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁשֵׁם

הוא הִירִיד הַגָּדוֹל, וְאִז כְּשִׁיִּצְעֻקוֹ שָׁם עַל עוֹרֵי: 'בְּלֹאֲנֶק'! - אִז יִהְיֶה לָּכֶם מֵה לְהִסְתַּכֵּל עַל יַפְיִי"; וְכֹאמֵר לָהֶם: מֵה לָּכֶם לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְפַּעֵל עִתָּה מִמַּרְאֵה הַדְּרַת פָּנַי, טָרָם שֶׁהִגְעֵנוּ לְיִרִיד הַגָּדוֹל' שְׂבָעוּלָם הַבָּאִים:
(סיפורה רבי נאשקע טולטשינער ששמעה מרבי מיכלי ב"ר יצחק)

ס. וראה 'חיי מוהר"ן' סימן רל"ד, וב'ליקוטי הלכות' תפילין ה' אות ל"ה: "אמר [רבינו] שצריכין לעבד את הגוף, כמו עור שמעבדין אותו היטב, עד שיהיה יכולין להופכו ולראות לעיניים שהוא נקי לגמרי. גם אמר שיש גדולים ששברו את תאוות הגוף, אבל הוא עדיין כמו עור המעובד שיש לו עדיין איזה ריח רע; רק צריכין לזכך ולעבד את הגוף כל כך - עד שלא יישאר לו שום ריח משום תאוה"; וגם אמר רבינו על עצמו (לעיל חלק א סימן קיז): "אני עיבדתי את גופי כמו 'ייכט' ('ייכט' הוא שם של עור מובחר המעובד היטב). (רל"י).